

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 24 Cor
Pe o jum. de an 12
Pe trei luni . . . 6
Pentru România și străinătate:
Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20
TELEFON N. 228

GAZETA TRANSILVANIEI

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
Târgul Inului Nr. 30
INSERATELE se primesc la administrație. Prețul după tarifi și învolăni.
Manuscrisele nu se înnapoiacă.

Salvatorii Patriei.

- Doi articoli. -
1.
Salvatorii patriei!
Cetitorii nostri ar trebui să se gândească — când cetesc acest titlu — la Miltiade, care a salvat Athena la Marathon, sau la Cicero, care a salvat Roma de anarchiștii lui Catilina, sau la Ioan Huniade, scutul creștinismului și al țării contra păgânilor. In sfârșit „salvator al patriei” este un epitet atât de mare și atât de minunat, încât trec veacuri în istoria neamurilor, până când se ivește câte o individualitate uriașă în dimensiunile sale sufletești și morale, stăpânit de gândurilor și vrierilor mulțimii, care să dea piept cutropirii ce amenință cu peire patria sa, — și să merite acest epitet.

In birturi, pe străzi, în orașe, în sate, la băi, în trenuri, pe apă și pe uscat...
Acum câțiva ani văzusem la băile din Bazna vre-o doi din tipul acestor salvatori de patrie (aveau nasul coroiat, părul creț, buzele întoarse pe dos și picioarele în chip de paranteze), cari erau să pună în mișcare gendarmeria locală și să depezeze chiar ministrului prezident, pentru ca să salveze patria — față cu cine? — Față cu Sașii (!) din comitetul de administrație al băilor. Ce se întâmplase? Avea să vină actualul ministru de interne — atunci numai deputat al Bazinei — Sândor János și Sașii-i pregătiau o primire festivă cu porți de triumf și cu steaguri în colorile statului!
In zorul pregătirilor una dintre flamuri s'a fixat întors pe prăjina steagului, așa că steagul avea culoarea verde sus, — așa dar era un steag verde-alb-roșu, nu roșu-alb-verde.

la mandatul autorităților locale, cu întoarcerea cum trebuie a colorilor, cari erau să tradeze patria numai cu câteva minute mai înainte.
— Norocul lor, că n'a fost altceva — găfâi cu un gest superior salvatorul nr. II, dar în gândul său regretând sincer că de ce i s'a cocoloșit sfara de salvare...
Țara noastră suferă de mult de plaga aceasta de salvatori imbecili și ridicoli, cari injectează veninul urei și al vrajbei în vinele acestor cetățeni, cari nu fac sport din salvarea de patrie. Dar în vremea din urmă, mai cu samă de când cu vizita Țarului la Constanța, sportul acesta face ravagii în părțile noastre. Ca o ciumă se întinde în jurul nostru și ne amărăște zilele, și ale noastre și ale tuturor, cari trec pela noi și nu grăesc în limba lui Arpád.
Nu-i zi să nu cetești în ziarele maghiare câte un caz din viziunile infrigurate ale nenumeraților salvatori de patrie.

Camera. Eri a fost prima ședința a camerei, care a durat 10 ore. Ședința s'a terminat aseară la orele 8¼. A fost bine cercetată de către deputați și la ordinea zilei s'a continuat discuția proiectului de urcare a competențelor judecătorești. Au vorbit între alții Springer, Sághy, Csermák, Békády, Hantos etc. Până la încheierea ședinței s'au votat 27 de capitole de-ale proiectului.
Presă germană despre relațiile austro-sârbe. Oficioasa »Norddeutsche Allgemeine Zeitung« scrie în revista ei săptămânală cu privire la relațiile austro-sârbe următoarele:
Ne asociem speranței că guvernul sârbesc, răzgândindu-se, va impedeza o criză serioasă. În ori ce caz interesul solidar al Europei, care în tot cursul crizei balcanice s'a manifestat prin voiața de a menține pacea printre marile puteri, arată că o necesitate ca discuțiile ce pot avea loc între Austro-Ungaria și Serbia să rămână localizate.

Atacurile dela frontieră.

București, 21 Iulie n.
Provocările continue dela granița bulgară și cu deosebire incidentele de Sâmbătă și Duminică noaptea au început să producă o oarecare îngrijorare cu deosebire în cercurile diplomatice de-aici, în cari se afirmă că provocările bulgare trebuie să aibă la spatele lor factori, cari vreau să tulbure din nou liniștea în Balcani.
Că Bulgaria are tot interesul să distrugă tratatul dela București, nu mai încapă îndoială. Astfel se și explică pentru ce Bulgaria, în loc ca să calmeze pe comitagi ei dela frontiera română, ea concentrează numeroase forțe armate la graniță.
Autoritățile militare române n-au rămas datoare cu contra-măsuri, cari de-ocamdată au însă numai caracterul de defensivă, pentru ca evenimentele să nu ne afle nepregătiți. La granița spre Bulgaria s'a concentrat un număr mai mare de grăniceri, iar autoritățile din noua provincie au luat măsuri severe pentru supravegherea de-aproape a mișcărilor bulgare, constatându-se existența unui număr mai mare de spioni, dintre cari unii au și fost arestați.
Consiliul de miniștri intrunit ieri și alaltaeri în Sinaia a luat la cunoștință rapoartele autorităților militare și civile din Dobrogea nouă aprobând măsurile luate, a dat instrucțiile necesare ministrului plenipotențiar la Sofia Derussi, care a și plecat la Sofia, și a instituit o cenzură mai severă a știrilor din Dobrogea nouă, pentru ca opinia publică să nu fie alarmată cu știri exagerate.
Luându-se astfel toate măsurile dictate de împrejurări, guvernul așteaptă în liniște și cu calmitatea necesară desfășurarea evenimentelor. Mai agitați par a fi reprezentanții marilor puterilor, cari emit părerea ca Puterile să întrevină la Sofia determinând guvernul bulgar să înceteze cu provocările.
O manifestație la ministerul de război.
In opinia publică de aici incidentele dela graniță se discută cu aprin-

La Vălenii de Munte.

- Urmare. -
Trenul aleargă cu o luptă ulmitoare. Azuga... Bușteni... Prahova alunecă și ea gălgaioasă, ne iese în cale, se depărtează, iar rovine... In zăre piscurile Carpaților se ridică senine ca un simbol dărâ al libertății, al mândriei și al credinței.
Sinaia... Ohipul bătrânului Vođă al țării românești se desenează în ochii noștri ca o lumină senină și ca o tălmăcire a unui gând care se infiripează și se înstăpânește peste suferințele noastre cu o putere irezistibilă... Și în clipa următoare apare și figura mândră, impunătoare a unui prinț care a dispărut de-odată cu un vis al nostru în fumul armel dela Seralievo. Sărmanul prinț!
Ploiești... Trebuie să așteptăm trei ore și jumătate. Trenul pleacă la Vălenii de Munte abia la 2 ore după aceeași. Ne hotărâm să facem o »investie« în oraș. Un bulevard frumos deschide drumul Ploieștilor. În capătul a celui o statuă simbolizează pe vitejii vânători cari au dat admirabilele asalturi la Grivița — te face să crezi că ai să dai peste cine ce oraș pompos, ca materie și spirit, deopotrivă. Curiozitatea te chiamă, te mână, abia apuci să pătrunzi în inima lui. Dacă aici la poartile lui e atâta pompă, ce va fi în interiorul lui! Cu câtă plăcere te uiți la mărul frumos, roșu, plăcut la

miros; l'ai mânca cu ochii... Dar merele de solul acesta adeseori sunt putrede. Le tai și gata decepția. Dacă ai putea să le păstrezi mereu așa curate, numai de podoaibă, dacă n'ar fi poftele astea barbare omenești, cât de mult ar câștiga omul. Dacă eu și amicul meu am fi rămas la porțile Ploieștilor, dacă am fi admirat numai statua Vânătorilor, ei, ce profit mare, fără seamă am fi realizat. Ploieștii e oraș frumos, Ploieștii e oraș curat, are bulevarde splendide, are statui admirabile, ce cultură înalțată, acolo întâlnești viață, spirit care desgroapă gloriile străbune, — ne-am fi zis.
Sfânta curiozitate însă care a băgat pe sâraca Eva și pe tovarășul ei în Iad, frumosul Castron care a nenorocit pe minunatul paj al împăratului — demon ne-a mânășt și pe noi ș'am intrat în — inima Ploieștilor. Ce decepție: în loc de orașul trandafir, ori oglindă, în loc de strălucirea pe care am visat-o — am dat de ridicolul mus, care filosofează tăcut asupra nimoniciei omenești.
Străzi scurte, strâmpte și nespălate, înmormântate în colb, prăvălii disordonate, toată marfa trântită la ușe, afară, în stradă: pește proaspăt și sărat, morun, cegă, șalău, țări, hamuri de cai, fără postav, basmale, zsharicale; vânători de bragă, ori de limonată, bucătări nespălați cari prepară în locurile cele mai umblate mititei ori fleică; mere coapte și necoapte, negustori de mărunțuri, — toți și toate im-

pledeck circulația și fac o atmosferă de nesănătate, fapt care te revoltă și te face să te întrebî dacă oamenii de aici sunt certaiți cu igiena publică? O căldură enormă, amețitoare, care topește ghița cutărui oltean ce-o vinde în mijlocul trotuarului. Case urâte, fără nici-o proporție, unele în dărâmare. Pe cutare dărâmatură, violetă, galbenă, roșie cetim: »Hotel Buștenari«. Pentru Dumnezeu, dar acesta nu e Bagdadul și nu suntem nici în Balcani, aici suntem la porțile apusului civilizatăi Cine oare a fi primarul acestui oraș; să n'aibă acest om muștrarea de conștiință pentru viețile, cari sunt amenințate în tot momentul în acest cuib de disordine, de murdărie?!
In mijlocul pieții se ridică ca o ironie statua republicei. Conu Leonida răsară cu tot bagajul lui de arme ruginite — un donchișot ploestean — din negura vremii și ne-amenință. Parcă ar vrea să spună: Aici e cuibul Republicanilor, aici e bucuria democrației, face tot cetățeanul aceea ce-i convine și nu va suferi nici când suveranitatea pretențioasei igiene.
Dar atunci ce vrea să însemneze statua vânătorilor? Ori doară aici sunt atât de simpatizate contrastele, le place doară ploestienilor să adore în același timp eroismul când cultivă cu o consecvență fatală microbul care îngăduie moartea lașe?! Ca ce s'a ridicat statua vânătorilor? De sigur ea simbolizează eroismul dărjilor vânători cari s'au bătut cu vitejii sub zidurile Griviței. A-

cest eroism trebuie deci conservat și cultivat. Cum se va păstra el însă sau mai bine prin cine se, va păstra când statua republicană se ridică în mijlocul Ploieștilor ca o sâdere a simbolului, legii și instinctului de conservare, pe care-l intrupează statua vânătorilor? Se prea poate ca aceea statuă rămasă din vremea republicii ploestene — să fie păstrată mai mult ca o expresie a unui sentiment. Șapoi ridicolul își are și el monumentele sale. E doar pe lângă tragedie monumentală și ridicol monumental. Numai cât în cazul de față statua din chestie este din nefericire expresiunea fidelă a omului care nu cunoaște o autoritate, o ordine, o disciplină, o forță care atrage, ori care subordonează de dragul unui bine mai mare, mai superior, mai general.
... Gândurile astea alunecau de-valma în suferințele noastre. Era vorba de un oraș românesc și noi am fi vrut să-l vedem altfel, nu încărcat cu străluciri trecătoare, dar cel puțin curat, organizat, lipsit de atâtea motive, cari desolează, cari distrug, cari înăbușe anumite nădejdi și'o anumită mândrie.
Brațul preținului meu mă smulse din aceste preocupări. Să mergem, îmi spusе el hotărât, pe un ton plin de curaj, expresie a unei revolte îndreptățite, să mergem la gară.
Neastămpărâți măsurăm peronul gării, de câteori trecem prin fața restaurantului, ne aruncăm ochii înăuntru. Căutam pe cineva, ni-se pare că vedem

un om cunoscut. Dar Ion Gherea Dobrogeanu nu se arată. El nu mai scrie — observă prietnului meu. Mai mult cetește — replică eu. Din când în când mai ține câte-o conferință în cercurile socialiste. E socialist... și ce restaurant pompos are, cel mai bun, cel mai căutat, cel mai bogat. Toți pasagerii își conservă stomacul pentru acest restaurant!
Două perechi de ochi, pe cari îi întâlnim din întâmplare ne face să ne întărziem privirile mai mult asupra lor. Și cum suntem între străini și nu ne cunoaște nimeni privirile noastre — știu și eu — trebuie că au devenit măf întâpate. Ochii vizaii devin — spre marea noastră ulmire — deodată rebeli. Cum și de ce, nu ne puteam da seamă. Săbille astea însă cari se încruciau violent fără nici un motiv ne părea una dintre minunile republicane ale Ploieștilor. Parcă auziam pe conul Leonida cum își agită șpanganetul ca să doboare singura moară de vânt ce mai rămăsese în Ploiești.
Tilling... ling... și... ling... Vălenii de Munte domurilor.
Ne uitărăm în cătrău poate fi smeul care avea să zboare cu noi în cetatea Vălenilor. La o distanță mai depărtată se vedea o înșirare de câteva vagoane cojite, vechi... în dărâmare și pe ele abia puteam descifra firma: Vălenii de Munte. Un moment ne-a venit în minte hotelul Buștenari. Perfectă asemănare.
Cele două perechi de ochi rebeli

dere și se cere luarea de măsuri energice pentru acordarea unei complete satisfacții din partea Bulgarilor.

Eri după amiază s'a prezentat la ministerul de război un grup de cetățeni, cerând să li se comunice unde să se adreseze pentru a fi încorporați și trimiși la granița contra invaziunii bulgarilor.

Apoi toți au început să cânte cântece patriotice »Deșteaptă-te Române« »Trăiască Regele«, făcând o vie manifestație în fața ministerului de război.

Comunicându-li-se din partea ministerului de război că nu este nevoie până în prezent de ajutor, toți cei de față s'au împrăștiat în liniște, așteptând cu nerăbdare momentul când vor fi chemați.

— Din cauza incidentelor cari s'au produs la frontieră, lucrările pentru delimitare, întreprinse de serviciul geografic al armatei în vederea fixării pe teren al traseului noii granițe româno-bulgare, au fost suspendate.

Lucrările acestea se vor relua abia la toamnă.

Pregătirile Bulgarilor.

Edițiile speciale ale ziarelor de aici apărute azi după amiază publică următoarele știri alarmante din Sofia:

Sofia, 21 Iulie. — Ingrămădirea de noi trupe bulgare la granița română, continuă cu multă febrilitate.

Astfel toate trupele disponibile din centrul Bulgariei și dela granița turcească au primit ordin să se deplaseze de urgență, spre marginea Dunării și frontiera română.

La Șumla, Razgrad și Preslav, nu se mai găsește actualmente nici un corp de trupă, toate fiind plecate spre graniță.

Sofia, 21 Iulie. — Anumite cercuri politice bulgare sunt pe punctul a întreprinde mari agitații, cu caracter anti-românesc, în toată Bulgaria. În acest scop, așa zisele societăți »patriotice« bulgare au și convocat întruniri de protestare contra României, în mai multe orașe importante ale țării. Primele întruniri de asemenea natură vor avea loc Joi 10 Iulie. Cu această ocazie se prevăd mari demonstrații anti-românești.

C.

Sărmana Albaniei Prohodirea Albaniei continuă. Fostul ministru de externe al Albaniei Muft bey parentează astfel Albania într'un interview acordat alaltăieri unui ziarist italian:

»Sudul Albaniei este în stăpânirea Epiriților. Locuitorii din interiorul Albaniei n'au habar de existența prințului de Wied. Pretutindeni stări haotice. În Epir mohamedanii sunt lăsați pradă orgilor bandelor grecești. Europa are treburi să se rușineze de atitudinea ei impasibilă față de baia de sânge, care se petrece sub ochii ei...«

Reabilitare. În ședința de ieri a camerei ministrul Balogh a prezentat proiectul de reabilitare, sau cum se deslușește în titlu: proiectul despre sistarea urmărilor de drept de savantațoane a sentențelor criminale. D. e. dacă cineva a fost pedepsit ca criminal nu mai poate fi aplicat nici când în oficii publice. Această o ca-

sează legea de reabilitare naturală pe lângă anumite condiții. Sentința de reabilitare, la cerere o aduce judecătoria. Astfel de legi se află în toate țările culte.

Vicariat cu misiune națională.

Episcopul de Haidudorog Miklossy, a investit cu o sferă însemnată de activitate vicariatul ce se crează în Săcuime. Pentru sediul vicariatului sunt luate în combinație mai ales două orașe: Odorhelul-săculeș și Târgul-Murășului. Mai multe șanșe are acesta din urmă. Alci se va stabili sediul cu confirmare reoască. Numirea vicarului se va face la toamnă.

Miklossy se interesează mult de acest vicariat și a declarat, că vicariatul va avea o misiune națională.

Aceasta numai așa se poate întelege, că vicarul din Săcuime va avea să facă o propagandă de maghiarizare în poporul gr. cat. român din Săcuime, care nu e maghiarizat. Vicarul va cere să alăture la vicariat parohii române de pe la frontiera teritoriului vicariatului, sub pretext că poporeni și știu și ungurește.

Această pornire ne dovedește din nou, că episcopia de Haidudorog are scopul precis de a lăși tot mai mult maghiarismul cu ajutorul și în umbra religiunii. Rociul propagandei gr. cat. de maghiarizare va cere să prindă tot mai multe jertfe, impunându-le și în rugăcuni limba maghiară.

În fața acestui fapt ne vin în minte toate apucăturile și falsitățile, ce s'au debitat în jurul întemeierii episcopiei de Dorog. Guvernul, cercurile politice, toată ziaristica maghiară asigură în gura mare, că episcopia gr. cat. maghiară nu va fi agresivă față de românism. Se protesta contra acestei tendințe și se spunea, că unicul scop al noii creațiuni bisericăști este ocrotirea acelor credincioși gr. cat. cari au limba maghiară, ca limbă maternă.

Prin evenimentele ce au urmat, de câte ori nu s'a desmințit aceste afirmații false! Primul pas ce s'a făcut, anexarea multor parohii, cu zece de mii de credincioși români, cari nu primie limba maghiară, a dat cea mai puternică dovadă de apucăturile iezuitice. Au urmat altele și acum cel mai nou moment este vicariatul din Săcuime.

Episcopia de Haidudorog și-a pus laba în mijlocul Săcuimii, între Români gr. cat. maghiarizați în parte și organul ei principal este vicariatul. Dar vicarul nu e trimis cu încredințări curate creștinești, nu vine în numele păcii confesionale, ci ca *misionar național maghiar*. Episcopul Miklossy o spune aceasta, dând a înțelege că misiunea vicarului nu este atât confesională, cât mai mult șovinistă națională. Confesiunea e numai un mijloc, spre a ajunge scopul adevărat: maghiarizarea

privăvia acum strengărește din ferestra uful vagonet... Suiți în vagoane domnilor!... Nu mai era timp de ezitare... Sus amice, de ce te temi, nu scapi, te-a blăstămat cineva să dormi în hotelul Buștenari.

Ptiu, da bine mă, asta-i tren? Ia să vedem că trebuie cam greșit. Asta nu-i clasa I, observă mirat amicul meu privind scaunele tocite, cari păreau roase de goareci. Nu uita amice că suntem în hotelul B... nari. Astai mobila d'acolo. Amândoi am început să rădem cu o poftă, cum de mult n'am mai răs. Ne simțiam mulțumiți ca nici odată. Aveam prilejul să mai trăim odată viața de demult sărăcăcioasă, simplă, frumoașă așa cum nu se mai prea trăiește în lumea de azi. Șapoi drumul asta ducea spre împărăția științei. Ne-am fi bucurat dacă am fi trecut prin spini pentruca astfel mulțumirea noastră s'uitatească să fie cu atât mai mare, când vom ajunge la țal. Ca s'ajungă la țal trebuie să treci prin cele 24 de vămi. Și ce bine e în țal. Și ce fericit o să fim la Văleni. Găilei ca să învingă, a trebuit să moară în temniță. Giordano Bruno ca să-și salveze credința a fost ars pe rug, tot așa Savonarola, iar Crist ca să cucerească lumea a trebuit să urce Calvarul... Ce plide mari ne treceau prin mințe. Și noi ce lucru mic făcăm! Dar așa e: lucrurile mici au mania să se măsoare cu cele mari și pigmeului îi place să maimuțărească pe eroi. În lumea asta

stearpă, când sufletele mari sunt atât de rari, când entuziasmul lipsește, când sentimentului de datorie e o excepție se închiază în mod firesc și astfel de gânduri ciudate. Fantazia bate în dragă voie câmpii.

Biletele domnilor!... Nu-mi luașem bilete, aveam permis liber și credeam că am voie să merg cu ei și la Văleni. Știnața pretinde jertfe domnule și Dta nu poți face excepție — înși spuse conductorul, un bătrân blând și bun. La stația proximă mi-am împlinit și eu această datorie minusculă — luai un bilet de jumătate — și-mi continuașt astfel drumul fără nici un obstacol.

Vagonetele sbureau cu repeziciune, — toate trenurile principale ca și vicinale aleargă grăbite în România, ele nu moște pe drum — tot așa cum sbocă minusculul vicinal din vârful Agnitel spre Sighișoara. În zare căutăm Vălenii. Nu se vedeau. Încă două trei stații și trenul face o cotitură. Biletele domnilor suntem la Văleni, se grăbi să ne anunțe bătrânul conductor. Trenul se oprî. Pe frontispiciul gării sta scris cu litere mari, cari păreau mai deosebite ca altele: *Vălenii de munte*.

Iute ne aruncăram într-o droșcă și-l strigăram vizitiului: Să ne duci la *Di Iorga!*

(Va urma.)

limbel în școală, în biserică și în toate manifestările culturale ale popoarelor nemaghiare.

Vicariatul se întindează pe teritoriul arhidiecezei Blajului. Parohiile din cari se alcătuiește, sunt rupte din corpul acestei arhidieceze. Acum, după ce ele n'au putut fi salvate, cercurii bisericăști *superloare din Blaj li se impune o atențiune și îngrijire deosebită pentru parohiile române gr. cat. aflătoare în jurul vicariatului maghiarizat*.

Blajul va și să găsească cele mai potrivite mijloace spre acest scop, între cari sunt de remarcant în locul prim: *protopopi și preoți harnici și buni români în parohiile marginase, școli române confesionale bine dotate ca să nu fie închise, însoțiri culturale-economice, misiuni religioase etc.*

În privința aceasta e responsabil Blajul și fețele bisericăști și mirene din împrejurimă vicariatului cu *misiune națională*. Să îngrijim cu ajutorul unei organizații culturale bisericăști potrivite, ca în afară de hotarele vicariatului să nu se poată face nici o propagandă de desnaționalizare a Românilor. Trebuie să dăm atenție și sprijin mai mare, mai estensiv românismului din Săcuime, decât li s'a dat până acum. (m.)

În slujba imperialismului bulgar.

Paris, Iulie 1914.

În una din scrisorile mele din toamna anului trecut, am vorbit despre acțiunea pornită aci de d-l Robert Pelettier, directorul unei reviste zise »națiunilor« pentru cauza panbulgară. Revista d-lui Pelettier, un bărbat energic și cu real talent, este aproape în întregime consacrată problemelor balcanice, urmărindu-se în special a se arăta opinii publice europene că asupra altora cade răspunderea nenorocirilor Bulgariei, iar nici decum asupra conducătorilor ei.

În fiecare număr al revistei se publică apeluri, prin care se imploră democrația franceză și guvernul republicii a veni în ajutorul Bulgariei și a o sprijini în mod efectiv pentru realizarea aspirațiilor sale imperialiste, de expansiune și de dominație în Balcani.

În iarna trecută d-l Pelettier a organizat mai multe întruniri și a ținut mai multe conferințe în urmărirea aceluiaș scop. La aceste întruniri Bulgaria era înfățișată a fi aleasă de istorie pentru a domina Constantinopolul, marea Adriatică și marea Egea, obligând pe celelalte naționalități, cărora le diminuea calitățile etnice și progresul sociale, a se supune acestei hegemonii. De aci scandaluri și încordare între studenții bulgari, sârbi, greci, români, în cartierul latin.

Acțiunea de până acum a d-nului Pelettier n-a fost însă destul de eficientă pentru scopul ce urmărește. Diplomația și guvernul francez ignorează cu deosebire ce face și ce spune acest emisar al panbulgarismului. De acela s'a format în ultimul timp la Paris, o »Ligă pentru drepturile popoarelor« al cărei scop este ocrotirea tuturor populațiilor oprimate. Fondatorul și organizatorul acestei Ligă este acelaș domn Pelettier.

Liga aceasta constituia în afară de orice idee politică sau religioasă și care face apel la sentimentele de umanitate și de dreptate ale acelor care voiesc a ajuta emanciparea popoarelor oprimate, dă dovadă dela început de tăgădă de adevăr. În prospectul intitulat »pentru drept contra opresiunii«, împărțit în întreaga Europă pentru a se arăta scopul acestei Ligă, se vorbește de toate popoarele oprimate: Indienii din America, Hindușii, Polonezii, Finlandezii, Bulgarii din Macedonia, Boerii din Transvaal etc., nici un cuvânt însă despre populațiile românești din Austria, Ungaria, Rusia sau Macedonia. O asociație instituită în numele dreptului contra opresiunii nu trebuie să ignoreze și nici nu trebuie să părănească. De căva timp întreaga presă europeană — din motive diferite — a dat o deosebită importanță problemelor românești și mai ales s'a vorbit și s'a scris desul de amănunțit despre situația milioaneilor de români supuși al celor două mari monarhii din vecinătatea regalului român. Putea astfel să ia cunoștință inițiatorii acestei Ligă, că în Austro-Ungaria trăiesc aproape 4 milioane de români și în Rusia aproape 2 milioane, cărora li se refuză cele mai elementare drepturi. Și de acela în numele principului democratic al naționalităților, trebuia să facă apel la sentimentele de umanitate și dreptate și pentru aceste milioane.

Prima manifestație a acestei Ligă abia înfăptuită, a fost pentru acelaș ideal al imperialismului bulgar, căruia

d-l Pelettier îi sacrifică talentul și energia sa. În seara când Parisul primea prin ediții speciale vestea asasinării la Serajevo a arhiduceului moștenitor al Austriei și a ducei de Hohenberg, în sala școlii de înalte studii sociale din cartierul latin, Liga pentru drepturile popoarelor, ținea un meeting de protestare contra masacrelor: populațiilor bulgare, române și turcești din Macedonia. Înă în loc să se dovedeasă persecuțiile și opera de desnaționalizare a guvernului grec și sârb, meetingul s'a transformat în aceeaș operă de propagandă a imperialismului bulgar și de pungere a celorlalte naționalități. Efectul acestor întruniri unde nu se respectă decizia obiectivă este deslănțuirea patimilor și a dușmăniilor de rasă între studenții statelor balcanice, cari totdeauna vin în număr foarte mare. Aceasta este departe de sentimentele de umanitate și dreptate la care face apel Liga. Nu astfel se ajută emanciparea popoarelor oprimate.

Cor.

Dela Vălenii de Munte.

Cursurile. — Telegrama prințului Carol.

Corespondentul nostru din Vălenii de Munte ne scrie următoarele: Până ce vă voi trimite unele resumat de interesante cursuri, la cari asist aici, vă comunic următoarele spre orientare:

Di prof. N. Iorga ne-a ținut câteva cursuri dela »Inaintarea științei istorice române în ultimul 10 ani« și va continua să ne mai vorbească în această materie deosebit de interesantă și instructivă. Tot di Iorga a început un curs despre »Scrisori de femei române«.

Di prof. C. Moisil a rostit până acum trei conferințe importante despre »Progresele numismatice române«. Di M. Pașcan a început să ne vorbească despre »Dreptul de proprietate«, care conferință o va termina în săptămâna aceasta.

Astăzi ne-au mai sosit doi conferințieri.

Principele Carol al României a răspuns din Potsdam la telegrama d-lui N. Iorga următoarele:

»Am fost plăcut atins de atențiunea dată. Niciodată nu voi uita timpul petrecut la cursurile din Vălenii de Munte, de cari cu drag îmi voi aduce a-minte«.

B.

Pătania d-lui Dr. Ghibu.

Un epilog al participării d-lui Dr. O. Ghibu la congresul învățătorilor din Suceava-Bucovina.

Din nru mai nou al ziarului cernăuțean »Viața Nouă« reținem fără comentarii următoarele:

...A fost destul ca să vie la noi, nu cei 25 de învățători din România de cari străluni nu s'au ocupat de loc, ci numai doi băbrați de școală din Ardeal, și imediat s'a pornit un lătrat asurzător al Ungurilor, al R. ut. nilor și al democraților noștri. Ungurii au dat alarma în »Bud. Hirlap«, Rutenii au discutat o mică vorbire a d-lui Ghibu la liceul gr. or. de fete într'o adunare politică, apoi în ziarul rusești și evreești ca »Bukovina Post« etc., iar democrații în Hiriapurile lor »Foia Poporului« și »Wahrheit«. N'a fost destul atâtea, căci istă că Rutenii și d. Aurel Onciul au adus chestiunea vizitei d-lui Ghibu la liceul gr. or. de fete și în ședința consiliului școlar al țării.

Iată ce scrie în această privință »Buk. Post« în ultimul ei număr sub titlu »Agitația românească din liceul gr. or. de fete din Cernăuți«:

»În ultima ședința a consiliului școlar al țării din 11. l. c. a interpelat membrul din consiliul școlar al țării Popowicz (Orzellan) pe preș. consilier sulić Görtz, dacă-i este cunoscut că un oarecare domn Ghibu, presupus inspector școlar român din Ardeal, a vizitat, în tovarășia inspectorului școlar al țării, Simionovici, liceul gr. or. de fete, cu care ocazie d'rectoarea Jemna a adunat toate elevele, — și pe cele rutene — dând ordin să-i salute pe d. Ghibu cu o cuvântare românească, la care respectivul a răspuns într'o vorbire incendiară plină de șovinism național. Dr. de Onciul a mai adăus ceva la această interpelare, zicând că acelaș domn Ghibu a dat expresie ideilor sale panromânețe luna trecută cu ocazia congresului învățătorilor din Suceava și că inspectorul școlar al țării Simionovici a dat un banchet în

onoarea acestui domn Ghibu. În răspunsul său consilierul sulić Görtz a adus la cunoștința consiliului școlar al țării, că el va lua măsurile necesare pentru anchetarea acestui caz și că în ședința viitoare va aduce un raport consiliului școlar al țării despre rezultatul anchetei«. Până aici »Buk. Post«.

Ce constatăm din această relațiune a monitorului d-lui Coco Wassiko? Că pretutindeni unde sunt adunați dușmanii neamului nostru, Ungurii și Rutenii, trebuie să fie alături de ei și democrații în frunte cu d. A. de Onciul. În fața acestor nerușinate manopere ungaro-rutene și democratice, facem un apel la învățătorii democrați să declare sub înscăltură proprie, dacă d. Ghibu a ținut sau nu vorbiri sau conferințe panromânețe la congresul din Suceava? E o datorie a tuturor învățătorilor democrați din Bucovina să deie o desmințire acestor versiuni neadevărate că conferința d-lui Ghibu la congresul din Suceava a conținut idei panromânețe. Sperăm că mai este atâtea simț de omenie și de cinste la învățătorii democrați din Bucovina, ca să iole în apărare pe un oaspe al lor terfelit pe nedrept de Unguri, de Rutenii și de deputații democrați...
Nu e vorba de a apăra o minciună, ci un adevăr și învățătorii democrați au cel dintâi datorie să se pronunțe pe față, de oarece cel naționalist ar putea fi bănuțit de parțialitate. Să-i vedem!»

Raport

Cătră ședința secției școlare a »Asociațiunii«, ținute în Sibiu la 30 Iunie v. 1914

— Urmare —

3. Școala normală gr-cat. reg. din Oradea-mare.

1. Unificarea planului de învățământ în școlile noastre de aceeaș categorii. Cum că această unificare, precum și unificarea terminologiei școlare este o necesitate imperioasă și urgentă nu numai pentru interesul învățământului nostru, ci și pentru nimbul nostru cultural, azi nu mai este lipsă să o dovedim, căci despre aceasta suntem convinși cu toții. Dar cum să se realizeze aceste unificări? Deslegarea acestei chestii este foarte grea. Unificarea planului de învățământ la școlile noastre de aceeaș categorii cu ni-mi-o pot închipi altcum realizabilă, decât în modul următor:

Pentru studiile, cari n'au nici o referință specială pentru noi, cum sunt: matematica, fizica, istoria naturală etc. planul în toată integritatea să se prelie de aceeaș categorii. Motivul este: 1. pentrucă organele de control a statutului tot cam după acel plan ne controlează și ne criticășăș învățământul nostru; 2. pentrucă pentru institutetele noastre, cari beneficiază de ajutor de stat, cum sunt: institutul pedagogic de Oradea, cel din Gherla, mi-se pare că și cel din Blaj, apoi gimnazul de Beiuș etc. pentru aceste planul regnicolar este impus ca obligator, ca o condițiune a ajutorului de stat, fără de care aceste institute azi nu s'ar mai putea susține; 3. pentrucă nu-i permis ca învățământul să fie mai inferior la institutele noastre, decât la stat și din acel motiv, ca aceasta să nu li se poată arunca în față din partea nimănil și să nu li-se poată zice, că la institutele noastre se învață mai puțin decât în școlile de stat; 4. pentrucă prin aceasta noi nici decum nu ne-am obliga pentru planul de învățământ al statutului, ci pentru studiile amintite acela i-am împrumutat din planul statutului numai ca o bază, pe care singur școala să ne căldim azi unificarea planului învățământului școlilor noastre.

Referitor la studiile, cari au și referințe speciale pentru noi, cum sunt: studiul limbii și literaturii noastre românești, mai departe studiul istoriei, în care la institutele noastre măcar în înțaimente generale ar fi să se propună și din istoria poporului român ceva măcar: păreriile despre originea și formarea lui, fazele mai momentuoase prin cari a trecut în decursul veacurilor luptându-se pentru limba și susținerea sa, formarea principatelor dunărene, rolul poporului român din aceste principate intru apărarea Apusului creștin contra Semilunii păgâne, cu care poporul român cel dintâi avea să dele plept la fiecare expedițiune a acelei spre Apus, mai departe formarea regalului român, apoi istoria Românilor din Ardeal, istoria Bucovinei și a Basarabiei, toate aceste măcar pe scurt ar trebui să se propună în școlile noastre, și nimenea n'ar putea să aibă excepțiune contra acestuia, căci doară este lucru firesc și este nedrept și chiar rușine, că în institutele noastre românești tineretul român învață istoria Grecilor, a Romanilor, în istoria pa-

triel din fir în păr învață și cunoaște istoria poporului maghiar, iar din istoria neamului său nu l-a propune nimic, învață 16 ani și absolvă școlile, dar despre neamul său nu știe nimic, decât numai pe cale privată și din diligență proprie nu și la ostenală să spiculască de lei de colo ceva despre trecutul neamului său, — și referitor la studiile cu referințe speciale la noi «Secțiunea școlară» să eximită din sânu lui pentru fiecare studiu și de fiecare categorie separat câte o comisiune de 5 membri. Aceștia după o constatare și înțelegere prealabilă referitor la principiile fundamentale și de mâncare în chestia, în care s'au examis, într'un restimp determinat fiecare ar lucra un plan de învățământ pentru studiu, pentru care s'au emis comisiunea; din aceste 5 planuri prezente secției școlare o altă comisiune din trei membri, emiși tot de «secția școlară», ar corface un singur plan. Pe această cale s'ar întocmi planul fiecărui studiu și pentru fiecare categorie de școli separat.

Din părțile adoptate din planul școlărilor și din părțile în mod descris aiciuite s'ar constitui apoi planul întreg de învățământ al fiecărei categorii de școli ce avem, iar pe baza acestor planuri aprobate de ministru, precum și de Ordinariatele mitropolitane române s'ar pregăti și introduce manualele corespunzătoare tot cu aprobarea acelorași foruri, ca planurile de învățământ.

Planul studiului religioșilor — de sine se înțelege — ar rămâne în competența privată a singuraticelor Ordinate respective a celor două mitropolii deosebite.

Planul în modul mai de sus unificat al tuturor școlilor noastre de aceeași categorie Mitropolitane noastre ar avea să-l susțină la ministru pentru aprobare separat; Mitropolia de Blaj, ca pe planul de învățământ al institutelor gr.-cat. aparținătoare provinciei mitropolitane a Blajului, iar Mitropolia de Sibiu tot același plan l'ar susține ca pe planul școlilor gr. or. aparținătoare provinciei mitropolitane a Sibiului; altcui nu s'ar putea spera ca ministrul să le aprobă, deoarece statul la noi nu recunoaște școlii și institute simple românești, deci nici învățământ ca atare, ci numai școlii bisericesti (cu limba de propunere românească) aparținătoare provinciei mitropolitane gr. cat. de Blaj, ori provinciei mitropolitane gr. or. de Sibiu.

(Va urma.)

Secția de medicină și igienă a „Asociațiunii“.

În viața culturală a unui popor ocupă un loc însemnat și medicul. Neamul nostru așezat în valea Ardealului în urma înprejurărilor vitrege a avut puțin medici români. În timpul din urmă însă mulți tineri români convinși de suferințele poporului înbrățămă studiu medicinale. ca să ajute și pe acest teren poporul.

Atâtea boale grasează în poporul nostru, încât te pun pe gânduri și cu nuzință de fier trebuie să pornim o mișcare pentru sanarea atâtor rele, alcoolism, tuberculoză etc. Popoarele mai culte decât noi au lucrat pe acest teren mult și cu succes. La noi pe lângă încercările câte a unui medic idealist, față de înaintare spre bine și pe acest teren, s'au lucrat puțin, ceea ce s'au atribuie lipsei de organizație.

În anul acesta stud. în med. români din Budapesta convinsi de rostul lor, ca viitori medici s'au organizat cu scopul de a-și însuși o cultură medicalească românească ca apoi ajunși medicii în țințuri românești să poată vesti foloasele igienei poporului dornic de lumină. Fără mult agotat au cerut statul medicilor mai bătrâni, ca să-i sprijinească materialcește și în privința morală. Dar glasul n'a fost luat în seamă la noi. Ne-a causat însă o deosebire bucurie faptul că colegii medicinistii din țară, aflând nuzințele noastre spre bine, ne-au încurajat, promițându-ne sprijinul lor.

Până la începutul lui Iunie a. c. din o sută de medici români din Ungaria și Ardeal câți au fost înștiințați despre aceasta mișcare, unul singur, *Dr. Nicolae Ciacian* medic în Pecea română, ne-a înțeles glasul izvorât din cea mai călduroasă dragoste față de neamul nostru. Pornire atât de nobilă a Asociațiunii prin înființarea Secției de medicină și igienă întâmplată în zilele trecute ne umple de bucurie inimile și sperăm în izbânda apropiată: însușirea limbii medicale române și înființarea unei reuniuni a medicilor români din Ungaria.

Iar până la realizarea acestei dorințe, trebuie să ne punem pe lucru. Începutul este făcut. Că tot ce leze în tipar în românește din studiu medicinale este primit cu multă dragoste, dovedește următorul caz. În numărul de Paști al ziarului „Gazeta Transilvaniei“ d-l *Dr. Ioan Popp*, medic colonel în retragere a publicat un articol despre

arterioscleroză. Un intelectual (dar nu medic) primind numărul de Paști, primul lucru i-a fost să citească acest articol.

Cu duloșie priveam la el, parcă șocbea fiecare slovă.

În fine zice: „e frumos, păcat că nu scrie mai mult însușindu-ne terminologia medicală română pe care vom schimba-o pe înțelesul celor dela sate, acum avem posibilitatea ca în cadrele «Asociațiunii» să înființăm o bibliotecă populară de medicină, în care să se publice trebuințele cele mai arzătoare pentru iubii nostri popor. Conducătorii «Asociațiunii» prin broșurile date poporului în un număr așa de frumos, au sămănat dragostea cetitului în atâtea mii de țărani. E rândul medicilor acum — ca în înțelegere cu ceilalți conducători ai neamului nostru — să îndeplinească datorința față de poporul din care s'au ridicat. E aceasta datorința mai ales a tinerimii.

Medicii români cu experiență de viață sunt datori să ne dea sfaturile lor ca avântul nostru tineresc să realizeze binele pentru poporul nostru.

Studiu în școli străine. De nu ni-se va da posibilitatea să studiem și în limba noastră dulce, vom rămânea și mai departe ce am fost.

Scrieri populare de medicină în Ardeal avem așa de puțin încât le putem număra pe degete. Ce apare în regat noi nu știm, dar nici n'am făcut destul pentru aceasta. Medicii români din Regat cari edau cărți de medicină ne-ar face un bun serviciu dacă ne-ar trimite tot ce se scrie în românește, căci din Ardealul nostru a trecut în țară *Babeș*, fala mediciniei române.

Pornirile studenților în medicină din Budapesta, cărora le vor urma cei din Cluj trebuie să fie sprijinite de toată suflarea românească. Secția de medicină și igienă a Asociațiunii de asemenea să înbrățoșeze la sânu său elementele dornice de muncă, căci numai așa vom putea să ajungem la izbândă pe acest teren atât de neculțivat. Speroz că medicii români, membrii ordinari și corespondenți ai Secției de medicină și igienă vor discuta în ziare aceasta chestiune atât de importantă. Vor aprecia nuzințele studenților în medicină din Budapesta, ca apoi punând cu toții umăr la umăr să avem o bibliotecă populară de medicină, o reuniune a medicilor români, să avem barem săptămânal cronici medicale în zărele noastre ca astfel înbogățindu-ne zărele cu tot ce dau cele străine, să putem stărpi vechea boală românească de a înmulți abonamentul zărelor străine. Cu aceste gânduri doresc ca secția de medicină și igienă a «Asoc.» să împlinească chemarea sa atât de frumoasă.

Un student în medicină.

Prânzul dela Peterhof.

Pace înarmată.

Din toastul Țării:

...„Unite de mult timp prin simpatia mutuală a popoarelor și prin interese comune, Franța și Rusia sunt de aproape un sfert de veac strâns legate, spre a putea mai bine urmări aceeași țintă, care consistă în a salvărdă interesele lor, colaborând la menținerea echilibrului și a păcii în Europa. Nu mă îndoiesc că, credincioase idealului lor pacific, sprijinite pe alianța lor încercată, precum și pe amiciții comune, ambele noastre țări vor continua să se bucure de binefăcările păcii asigurată prin plenitudinea forțelor lor, strângând tot mai tare legăturile ce le unesc...”

Din toastul lui Poincaré:

...Aproape 25 de ani au trecut de când, într'o vizion clară a dărilor lor, țările noastre și-au unit silințele diplomațiilor lor. Fericele urmări ale acestei asociațiuni permanente se resimt în fiecare zi în echilibrul lumii bazat pe comunitatea de interese consacrate prin *voința pacifică a celor două guverne sprijinite pe armatele lor* de uscat și de apă, cari se cunosc, se stimează și s'au obișnuit să fraternizeze. Intărită printr'o lungă experiență și completată prin prețioase prieteni, alianța a cărei primă inițiativă a fost luată de ilustrul împărat, *Alexandru III și de regretatul președinte Carnot*, a dat în mod statornic de atunci dovada acțiunii sale binefăcătoare și a nesdrucinatelor sale țării. Majestatea Voastră poate fi asigurată că mâne ca și ieri Franța va urmări, în colaborarea ei intimă și zilnică cu aliata ei, *opera de pace și de civilizajie* la care ambele guverne și ambele națiuni n'au încetat să muncească...

In Cafeneaua „Transilvania” concertează astăzi musica militară. Începutul 8 ore seara. 1-1

Stăpânii își fac de cap...

31 studenți din București arestați de gendarmi la Turnu-roșu și escortați la Sibiu.

Iată cea mai nouă ispravă a regimentului gendarmereșc din această nenorocită țară! După bășuzucia dela Deva, această rușinoasă pată pentru organele siguranței publice din Deva căreia au căzut jertfă un căpitan român din regat și doi distinși advocați români, frații Hossu, iată-ne în fața unui alt act de o nemaiplinită volnicie săvârșit de gendarmii dela Turnu-roșu, cari au *bătut și au arestat un grup de studenți din România și l-au escortat azi noapte la Sibiu pe motivul că ar fi agit în contra statului maghiar.*

Avem impresia că stăm în fața unei campanii sistematice de provocări în contra cetățenilor statului român. La granița Dobrogei noui comitații bulgari, iar la granița dela Turnu-roșu gendarmii maghiari!

Suntem adânc turburați de ceea ce se petrec în jurul nostru și înținem să protestăm cu toată hotărârea în contra unor acte, cari ne fac țara de rușine și de ocară, și cari, continuându-se, pot să provoace cele mai grave complicațiuni.

Abținându-ne deocamdată dela comentarea bășuzuciei dela Turnu-roșu, lăsăm să urmeze raportul telefonic al corespondentului nostru din Sibiu pe care îl primim la încheierea foil.

Sibiu 22 Iulie. (Prin telefon).

Un grup de 31 studenți dela facultatea teologică din București, cari au făcut o călătorie de studii prin comitatele Brașov și Sibiu, au fost opriți de gendarmii unguri ieri dimineață la Turnu-roșu de-ași continua drumul în țară și escortați între loviturile împănărilor la Sibiu, unde au sosit ieri seara la 10^{1/2}.

Românii din Sibiu alarmați și consternați de această volnicie s'au prezentat în mare număr la gară pentru a se interesa de soartea oaspeților din România și de-a interveni pentru eliberarea lor. Gendarmii însă i-au împărșiat cu forța și nu au lăsat pe nimeni să vină în atingere cu cei deținuți, cari au fost transportați în miezul nopții la închisoare.

Despre motivele deținerii studenților circulă diferite versiuni. Delfa un martor ocular află, că studenții, după ce și-au văsat pașapoartele, urcându-se într'un vagon al trenului, ce sta gata să treacă granița română, au cântat „Deșteaptă-te române”. Acest cântec a fost de-ajuns, ca gendarmii prezenți să dispundă descoperirea vagonului, în care se aflau studenții, de celelalte vagoane. Unul dintre studenți, observând aceasta, s'a dat jos din vagon și s'a urcat în unul din vagoanele nedescoperite. Un gendarm văzând aceasta, s'a luat după student și l'a tras de pantaloni de pe scara vagonului. Studentul opunându-se gendarmului, l'ar fi lovit pe acesta cu piciorul.

Imediat studentul, care lovise pe gendarm, precum și ceilalți escurșioniști au fost deținuți cu toate protestele lor și, după un schimb de convorbiri telefonice cu Sibiu, studenții au fost escortați la Sibiu sub cea mai severă supraveghere.

Un alt martor ocular spune, că studenții opunându-se au fost loviți cu puștile de gendarmi și li s'a interzis să telegrafeze familiilor și guvernului român.

Tot timpul nu li s'a dat nimic de mâncare, fiind opriți să comunice cu cei cari voiau să le vină în ajutor.

Cei arestați au încunostințat azi dimineață guvernul României de cele întâmplate cerând grabnica intervenție pentru eliberarea lor. Între Români din Sibiu domnește mare consternare pentru acest act de o rară volnicie.

Cor.

ȘTIRI.

— 9 Iulie 1914.

Când Sărbul călărește...

Zilele trecute tuna și fulgera în Camera ungară contra Sărbilor. Eroul zilei era teribilul orator „pur sang” *Szmrecsányi*. Furios din fire, om care s'aprinde lute, teribilul *Szmrecsányi*, nici una nici alta, ci pretindea de-a

dreptul pedeapsa capitală a Sărbilor, cărora — zicea el — prea le-a crescut nasul...

A făcut impresie groasnică mânie la Magnificențel Sale *Szmrecsányi*, dar tocmai pentru că făcut așa mare impresie a produs și nedumerire printre colegii inviolabili.

Mulți dintre cei cari îl cunoșteau mai dinainte pe teribilul Ciceru improvisat nu-i puteau da seamă de metamorfoza, prin care a trecut acesta. Toți erau nedumeriți de zelasca lui mânie în contra nobilului neam cultivător de zarzavat.

„Era prin anul Domnului 1905. *Szmrecsányi* sărbofilul încarnat de prin acele vremuri bune organizase o procesie de peregrinaj la clobănescul mormânt al vechilor Domnitori din Belgrad. Procesia sfârșită apoi *vetere patrin more*, — după vechiul obicei din patrie — «magnam alodamașum fecerunt» în restaurantul *Zollaric* din capitala Serbiei.

Insufleteșit conducător al pașnicel expediiți de pe atunci în Serbia ține un discurs și delfa rădăcina... Și vorbă nene, vorbă cu un entuziasm de parcă ar fi vorbit caicoșilor de pe *Hortobágy*, iar la urmă își era mai mare dragul să-l auzi pe pașnicel expediiției ungurești în Belgrad țipând fermecător, cât îi lua gura popularul imn a lui *Petar*...

Bine înțeles nici Sărbii nu s'au lăsat mai pe jos. Răspunde tot pe aceeași coardă sărbul *Branislav Nușis*.

Și de aici buha... Doi membrii ai pașnicel expediiții în culmea însulețirii mi și-i apucă pe sărb pe umeri și haid cu el rotăie prin sală... El, două-trei minute a ținut, el entuziasmul cât a ținut, dar dela o vreme bravul ungureș încep a găfăi roșind până în albul ochilor, căci era greu sărbul primejdiei, las, că mai era îmbrăcat și'n costumul național și numai pantalonii de pe el apăseau vro câteva zeci de chile.

Atunci un sărb fiind-i mili de bielele umere ale celor doi entuziaști îl agrăesc pe *Nușis* pe ungurește:

— Dă-te jos, frate, domnii unguri s'or fi obosit!

Da sărbul naibil de unde să se dea jos. Îl privește odată chiondărăș pe cel, care îl agrăise și îl aruncă cu ifos în sărbeste următoarele cuvinte pline de mândrie națională:

— *Pusti, brate, i onako je prvi put, da Srbini badzara jasi!*; ceea ce s'ar tălmăci pe românește:

— Du-te dracului, frate și tacl, nu vezi că acum e pentru prima oară, când un sărb călărește pe doi maghiari!..

Și se zice, că de-atunci nu i-ar avea la stomac pe sărbii, entuziasmul rusofil *Szmrecsányi*.

Înmormântarea lui *Em. Gârleanu*. Luni la ora 3 d. a. a avut loc la București înmormântarea regretatului *Em. Gârleanu*. Corpul lui neinsuflețit a sosit în gara de Nord la ora 2 d. a. și a fost primit de un numeros public format în mare parte din scriitori, ziariști, ofițeri, etc. Din partea teatrului Național din Craiova și Iași a venit câte o delegație de artiști cari au deșpus pe sicriu coroane de flori naturale.

La scoborârea sicriului din vagon, pe peronul gării, a vorbit d. *Florescu*, din partea Teatrului Național din Craiova al cărui director a fost *Gârleanu*, și d-l *Mihail Dragomirescu*. S'a oficiat apoi slujba religioasă după care sicriul a fost ridicat și așezat în dricul militar care era acoperit de coroane. În fața gării o companie cu muzica din regimentul 21 de Infanterie a dat onorurile militare. Cortegiul a străbătut calea *Griviței și Victoriei* până la Teatrul Național. Aci au vorbit d-nul *Haralamb Lecca*, *Emil Nicolau* și *Stamatiade* arătând pierderea pricinuită mișcării noastre literare și artistice prin moartea lui *Gârleanu*.

Cortegiul o pornește apoi spre cimitirul Bellu, unde sicriul a fost coborât în pământ. Părintele mult regretatului scriitor, d. colonel *Gârleanu* a urmat într'un cupu cortegiul funerar, având alături pe văduva și pe fetița ei orfană *Rodica*.

Sosirea studenților români la Roma. Un grup de 80 de studenți ai universității din București au sosit alături la Roma, venind din Ancona. Ei au fost primiți de colonia română și de numeroși prietini ai României din Roma, cari le-au oferit un prânz. Studenții români au invitat pe colegii lor italieni să la parte la serbările jubileare ce vor avea loc la București în 1916. Zărele din Roma salută cu entuziasm sosirea studenților români și exprimă dorința ca această vizită să contribuie la întărirea relațiilor de fraternitate între Italia și România.

Doamna *Caillaux* în fața tribunalului. Punctele cele mai interesante în desfășurarea de ieri a procesului d-nei *Caillaux* au fost depunerile acuzatei și ale președintelui de tribunal *Monier*, care a sigurat, ca martor.

E de remarcat, că la acest proces de seamă doamnele nu caută să stră-

lucească prin toalete. Negrul predomină. În sală sunt și câteva ziariste.

La orele 12 Curtea intră în sală, în mijlocul unei liniști absolute.

Președintele *Albanet*, apelează la public să păstreze liniștea.

În timp ce vorbesc apare d-na *Caillaux* în sală, între 2 gardieni.

Președintele *Curții* nu pronunță obișnuitele cuvinte solemne: introduceți pe acuzată! ci continuă să vorbească având aerul că n'a observat că d-nil *Caillaux* a intrat în sală. Toate privirile se îndreaptă asupra acuzatei. Ea poartă o rochie de mătase albastră decoltată în față, dar decolteul e acoperit de batistă.

Pălăria de asemeni albastră cu pene. Ea se așază cu profiul spre public și cu privirea ațintită asupra președintelui. La primele întrebări asupra numelui, d-na *Caillaux* răspunde cu voce clară.

Apoi președintele intră în detaluri luând d-nei *Caillaux* un interogator mai amănunțit.

Istorisind felul, cum și-a dus fapta la îndeplinire, d-na *Caillaux* leșină, când aduce vorba despre moartea victimei. Declară solemn, că n'a voit să-l omoare pe *Calmette*, ci a voit numai să-l rănească arătându-i posibilitatea unor urmări dezastruoase pentru el, dacă va mai continua cu calomniile.

Respinge cu hotărâre acuza de-a fi premeditat omorul. Declară, că ceea ce a făcut a făcut într'un moment de desperare, deoarece *Calmette* avea de gând, să lovească în onoarea ei familiară, și prin calomniile sale s'o făcă să roșască înaintea propriilor sale ruce. O impresie excelentă a produs în publicul ales declarația d-nei *Caillaux*, că ea ar fi victimă faptului, că l'a încurajat pe soțul său luptând umăr la umăr cu el pentru realizarea ideilor lui republicane.

În răspunsurile sale acuzata a fost ajutată de avocatul său, celebrul *Labori*.

După întrebările adresate d-nei *Caillaux*, a urmat interogatoriul luat președintelui de tribunal *Monier*. Știe că dna *Caillaux* în ziua ce a precedat așinatul a făcut o vizită președintelui, cărui i-a cerut sfatul cum să se apere de calomniile debitate de ziarul «*Figaro*» la adresa ei. *Monier* i-ar fi răspuns: împotriva calomniilor nu există apărare. Este imposibil să se poată face ceva pe cale legală. Pe mine mă miră faptul că nu se găsește nimeni care să-i fringă gâtul.

Monier, cărui i s'a luat interogatoriul în calitate de martor numai cu privire la această declarație a tăgăduit în modul cel mai energic. A spus numai că prin mijloacele legale e greu de luptat împotriva campaniei lui *Calmette*. La cuvintele acestea ale martorului, dna *Caillaux* s'a ridicat agitată de pe banca acuzării, confirmând cu toată hotărârea prima declarație a lui *Monier*.

În urmă președintele a mai luat interogatoriile unui comisar și a 2 agenți de poliție, ridicând ședința la orele 5 d. a.

Președintele a anunțat că dezbaterile vor dura zilnic până la orele 5 d. a.

Se crede că procesul se va termina Sâmbătă.

Președintele a declarat în sfârșit că va adresa juraților și întrebarea cu privire la omuciderea fără intenție. În cazul când jurații ar da un răspuns afirmativ la această întrebare, tribunalul va pronunța o sentință prin care dna *Caillaux* va fi condamnată numai la două ani închisoare, minimul de pedeapsă, iar această pedeapsă, în temelul legii *Béranger*, ar urma să se suspende până ce osândita nu s'ar face vinovată de o nouă crimă.

Monumentul lui *Hartwig*. Din Belgrad se anunță că pentru monumentul fostului ministru rus la Belgrad *Hartwig*, guvernul sârbesc a votat 100 mii de dinari și Camera de comert din Belgrad 10 mii de dinari. Se va anunța un concurs pentru acest monument. Vcr putea participa la concurs toți sculptorii slavi. Costul monumentului se va ridica la 200.000 de lei.

Proprietar:

Tip. A. Mureșianu & Brănice & Comp. Redactor responsabil: Ioan Brotea.

Restaurant-grădină

„Schneiderzwinger” lângă băle săsești. — Târgul Callor Bucătărie excelentă ardelenască. Se pot face abonamente la prânz săptămânal și lunar. Prânz pe zi (supr, rasol și friptură după listă) 1 COR. 20.

Bere proaspătă, vinuri bune.

Serviciu prompt. Rog, ca oă. public și stiap, ospași din România să-mi sprijinească întreprinderea mea.

Cu stimă Traian Surd, restaurator.

TAILOR FOR GENTLEMEN

M. NEUMANN

CENTRALA: FURNIZORUL CURTEI ȘI CAMEREI IMPERIALE REGALE

WIENA

SUCURSALE:

BRAȘOV

BUDAPESTA

Mare Depozit de Haine pentru Bărbați, Băeți și Fetițe

.. Toate în calitățile cele mai bună și croială elegantă, prețuri originale, fixe .. | | Cereți catalogul nostru ilustrat. ..

Berson e cel mai bun călcau de gumă.

Un câne
Leonberger rasă curată de vânzare Str. Castelului Nr. 70—72 Etajul I. dreapta.

Expert de croitorie încredințat de Minister Pregătește în atelierul propriu Haine de Domni din stoffe mode ne indigene. Confectionale de mantale englezești pentru dame și costumuri. 41-50 Pentru studenți și orășeni prețuri moderate. Comandă din provincie se execută, fără a lua măsură cu garanție.

Tellmann Béla Salon de modă în BRAȘOV

Cine dorește fotografii adevărat moderne, se viziteze
Atelierul artistic de fotografii „S O L E”
Tel. 620. — Strada Vămei Nr. 19. — Tel. 620.

Singurele băi (scalde) și ape minerale românești în Ungaria.

Băile dela Sângeorgin-român (Oláhszentgyörgy, Beszterce-Naszód megye) cu apele minerale „HEBE”.

La poalele munților nordici ai Transilvaniei, în o vale romantică cu climă subalpină, se află comuna curat românească Sângeorgiu român, în a cărei proprietate sunt izvoarele de apă minerală, care în comerț poartă numele de „HEBE”.

Apa „HEBE”, pentru cantitatea mare de carbonat de sodiu, clorure metalice și acid carbonic ce conține, ocupă loc de frunte între cele mai renumite ape minerale din Europa. Se întrebuițează ca cură de băut cu cel mai mare succes la toate boalele acute și cronice de stomac și intestine, la constipație cronică, la hiperemie de ficat, la dizolvarea pietrelor de beșică, biliare și de rinichi, emoragie, la benoragie și catare de mitră.

Ca băe (scaldă) înfăințează minunat resorbirea exudatelor pleuritice, peritonice, parametritice etc. precum și deosebitele boale de piele.

Băile se deschid la 15 Mai st n.

O mulțime de odăi corăspunzător mobilate stau la dispoziția publicului cu prețul de 2—5 cor. la zi, în hotelurile și vile.

Înainte de sezonul mare, dela deschidere până la 15 Iunie și după sezonul mare dela 25 August până la 30 Sept. atât la băi cât și la odăi se dă o reducere de 30%.

Bucătărie foarte bună și ieftină.

Onoratului public îi stau la dispoziție: jurnale, bibliotecă, piano și tenis. Parc și alei (promenadă) pe terenul băilor. Locuri de excursiune în înalții munți din veci, nătate. Muzică permanentă.

Prețul unei băi caide de clasa I. K 1-20, de clasa II. 1 cor.

Calea ferată are stațiune în loc, unde în orice timp stau trăsurile comode la dispoziția onor. public.

Prospecte trimite francó.

Direcțiunea băilor.

25—26

Specialitate de apă minerală.

Isvorul MATILD din Bodok

este cel mai apreciat reprezentant al apelor minerale alcalice.

Apă minerală de primul rang

care amestecată cu vin este superioară celorlalte ape minerale.

Bentura de predilecție a cercurilor celor mai înalte sociale

care în urma conținutului și îngrijirii conștiențioasă și curate a isvorului, se preferă din partea medicilor apei minerale mondiale renumite Gieshübler.

Cel mai bun somn

contra falsificărilor a apei minerale MATILD este limpezeala absolută până la cea din urmă picătură.

Deposit principal a apei MATILD în Brașov la firma E. O. & L. THEIL, Strada gării Nr. 25. Telefon 364 se capătă în cele mai multe prăvălii cu ape minerale și în restaurantele mai de frunte.

Cu toată stima
Administrația isvorului, Iosef György,
Șepsibodok (Ardeal).

6—200.

Văpsitul cel mai bun și ieftin este să văpsești singur cu vâpsul și lacuri bune că durează mai mult, esteriorul e mai frumos Gospodina n'are supărare și nici perdere de vreme.

LACURI PENTRU MOBILE
LACURI PENTRU PODELE
LACURI EMAIL ALBE ȘI CU CULORI.

Probate de mulți ani, foarte durabile, se capătă numai la

Jul. Teutsch Magazin de Droguerie
Fondată la anul 1890.
TELEFON Nr. 196.

Avis.

Pentru apărător (sout) pneumatic pentru automobile, motoare și velocipede, Sanie cu mecanism de a o mână cu piciorul. Mecanism de apărare pentru căi ferate și tramvai pentru ori ce fel de accidente.

Mașină de bucătărie care cu acelaș combustibil se și iluminează aducând o economie de 50%. Am patente.

Caut un tovarăș căruia să le vând, sau să le predau cu licență. Informații mai de aproape se pot lua dela

M. Schromm, mehanic,
Brașovul-vechi Strada Lungă Nr. 27.

21—50

<p>Dinți</p>	<p>și dantură completă fără pod, trageră de dinți, plombarie, coroane de aur și poduri de aur. —</p>	<p>Gerő Arthur Technic de dinți diplom. Str. Vămei Nr. 31.</p>
---------------------	--	---